

**СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ДЕНДРОЛОГІЧНИХ ПАРКІВ
НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В ПЕРІОД З ХІ СТ. ДО ПОЧАТКУ ХХ СТ.
(ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)**

Т. П. РОДІК, аспірант кафедри адміністративного, фінансового та господарського права*,
Академія праці, соціальних відносин і туризму Федерації професійних спілок України
E - mail: tania.rodik@gmail.com

***Анотація.** Стаття присвячена вивченню історико-правових основ у зародженні та розвитку дендрологічних парків на території сучасної України. Часовими рамками дослідження є період з ХІ ст. до початку ХХ століття. У процесі дослідження автором запропоновано періодизацію становлення й розвитку законодавства про дендрологічні парки. Виокремлюються особливості та визначальні риси кожного із них.*

Зроблено висновок, що процес формування законодавчих основ діяльності дендрологічних парків як категорії природно-заповідного фонду України триває з епохи звичаєвого права і відбувається безперервно. Соціально-політичні та економічні умови на різних історичних етапах по-різному впливали як на будівництво парків, так і на закріплення правових основ для їх ефективного функціонування та охорони: на певних історичних етапах спостерігається то активний розвиток, то уповільнення, а інколи, навіть, повний занепад та знищення.

***Ключові слова:** дендрологічний парк, історико-правовий аспект, паркобудування, правове регулювання.*

Актуальність. Розвиток сучасної системи функціонування природно-заповідної справи й поліпшення її практичної значущості є можливим лише при дослідженні історичних особливостей розвитку зазначеної системи як в цілому, так і кожної її категорій окремо.

Дендрологічні парки як науково-дослідні та природоохоронні установи мають важливе значення у збереженні природних багатств і забезпечують розв'язання таких завдань, як збереження і вивчення у спеціально створених умовах різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій для найбільш ефективного наукового, культурного, рекреаційного та іншого використання. Оскільки дендрологічні парки є невід'ємною складовою природно-заповідного фонду України, вивчення передумов і закономірностей становлення й розвитку природоохоронного законодавства має важливе значення для з'ясування завдань, основ функціонування сучасних дендропарків, а також шляхів удосконалення

правової регламентації організації, використання та охорони даних об'єктів природно-заповідного фонду України.

Дендрологічні парки є об'єктами детального вивчення різних наук: ботаніки, дендрології, історії, ландшафтної архітектури, культурології тощо. Паркам присвячена чимала кількість праць, в яких розкрито їх особливості з відповідних наукових поглядів. Проте з позицій правового регулювання діяльність дендрологічних парків вивчена недостатньо.

Історико-правовий досвід є важливим і в наші дні, оскільки проблема розширення мережі заповідників і створення нових об'єктів природно-заповідного фонду стоїть перед українським суспільством досить гостро: за даними Всеукраїнської екологічної ліги в 2013 р. територія звалищ в країні (7 %) істотно перевищує площу об'єктів природного заповідного фонду (4,5 %) [4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Історичні аспекти зародження і розвитку охоронюваних природних територій та об'єктів, які в сучасний період ввійшли до природно-заповідного фонду України, досліджували вчені з різних галузей знань, серед них, зокрема: В.Є. Борецько, О.Л. Липа, Н.Д. Красіліч, Ю.С. Шемшученко та інші. Різним аспектам функціонування заповідників, правового режиму природно-заповідних територій, юридичної відповідальності за порушення правових норм і вдосконалення законодавства в цій сфері присвячені роботи таких сучасних українських учених, як В.І. Білоус, О.В. Мудрак, С.Ю. Попович, О.М. Ковтун, А.П. Лелеченко, Ю.В. Рябченко та ін. Частково в своїх роботах вони досліджують також і історичні аспекти зародження та розвитку природно-заповідних територій.

Метою дослідження є вивчення історичних умов та нормативно-правових основ, якими визначався статус дендрологічних парків на території сучасної України, їх діяльність, завдання та значення в період з Х ст. до початку ХХ століття.

Методи. Відповідно до поставленої мети дослідження в статті використано такі методи наукового пізнання, як історико-правовий, за допомогою якого була досліджена проблема формування законодавчих основ діяльності дендрологічних парків України та їх правової охорони.

Результати. Сучасний стан правового регулювання функціонування природно-заповідного фонду України нерозривно пов'язаний з історією зародження та розвитку української державності, становленням правових основ регулювання суспільних відносин.

Зародження паркобудівництва в Україні пов'язане із загальною історією держави часів Київської Русі. Кожна історична подія так чи інакше впливала на створення декоративних садів та парків [12, с. 10].

У становленні й розвитку законодавства про дендрологічні парки вважаємо за доцільне виокремити два хронологічні періоди. Перший з них включає становлення і розвиток законодавства про діяльність та охорону цінних природних об'єктів і територій, що були праобразами сучасних дендрологічних парків на території України (з XI ст. до початку ХХ ст.) та

другий період – часи відродження Української держави і в радянську добу (1917–1991 рр.).

Історію паркобудування на теренах України слід віднести до періоду, коли були розповсюджені ще утилітарні сади і парки при стародавніх поселеннях, а також оточуючі лісові території, жителі яких займалися полюванням та збиранням грибів [3, с. 250].

За даними літописних джерел, садівництво у Київській Русі стає помітним вже в XI столітті. Вирощування плодкових дерев пов'язане у цей період з монастирськими садами [10, с. 19]. У Київській Русі були і штучно створені сади. Вони виникли одночасно з появою князівських та боярських садиб, їх заміських резиденцій [1, с. 107]. На думку багатьох вчених, Руська Правда (XI ст.) є першим законодавчим документом на території українських земель, який визначав правовий режим природних угідь і об'єктів, а також регулював відносини між власниками у сфері захисту природних угідь і об'єктів. Серед положень Руської Правди містилися деякі норми природоохоронного спрямування, а об'єкти живої та неживої природи були включені в загальні відносини власності, і ставлення до них регулювалося майновими вимірами [13, с. 182]. Частково природоохоронні норми «Руської Правди» згодом закріпились в таких пам'ятках литовського та польського права, як Вислицький статут 1347 р., Вартський статут 1420–1423 рр., Литовський статут 1529 року.

У середині XIV ст. певна частина українських земель опинилася під владою Польщі та Литовської держави. Норми природоохоронного спрямування містили деякі литовські статuti – кодекси феодального права Великого князівства Литовського, що діяли й на українських територіях. Отже, законодавство XV–XVI ст. охороняло природні об'єкти великокнязівських, монастирських та общинних володінь від посягань на них інших осіб. Однак ця охорона стосувалась переважно відносин власності [13, с. 183]. Як і в княжі часи, в часи Гетьманщини природоохоронне законодавство регламентувало охорону лісів і байраків, полювання, рибальство, бджільництво та садівництво. Відповідно до тодішніх звичаїв, воно творилося з урахуванням традиційного і магдебурзького права, в основному на підставі нормативних актів Гетьманської влади і Генеральної військової канцелярії, зокрема гетьманських універсалів, орденів, інструкцій, листів, декретів, грамот, які були загальнообов'язковими для виконання. Так, гетьманом Б. Хмельницьким було видано акти природоохоронного спрямування: універсали «Про заборону козакам робити шкоду в лісах Київського Михайлівського Золотоверхого монастиря» від 12 листопада 1649 р., «Про охорону земель Гадяцького монастиря» від 18 квітня 1656 р. та «Про заборону робити шкоду в лісах і сіножатах Максаківського Спасо-Преображенського монастиря» від 5 червня 1656 р., проте законодавство стосувалось охорони природних територій, які, на думку В. Борейко, були «прадідами» сучасних заповідників, а не штучно створених садів з елементами декоративних насаджень [9, с. 158].

Для України XVII ст. характерними були завершення становлення української національної правової системи і перші спроби кодифікації права. Провідне місце в ній займали норми щодо феодальної власності гетьманської знаті та козацьких старшин. Однак через втрату Україною державності цей процес не було офіційно визнано і законодавчо закріплено. Саме тому, як і в попередні часи, найважливішим залишалось звичаєве право. У XVIII ст. у зв'язку з еволюцією суспільних відносин, втратою Україною державності сфера застосування звичаєвого права обмежувалось шляхом витіснення його російським законодавством [5, с. 99].

Після утворення Російської імперії на території України з'явилося ще більше землевласників, які одержали крупні землеволодіння від російських імператорів та польських королів. Внаслідок цього в Україні з'явилися багаті люди, що часто відвідували не тільки свою столицю, а й різні зарубіжні країни, де вони вперше познайомились з великими містами та садово-парковим мистецтвом столиць багатьох країн світу [1, с. 124].

У правобережній частині України, яка до 1772 р. (Галичина) та 1793 р. (інші землі) знаходилася під владою Польщі, парки створювалися польською знаттю. За архівними даними, на Поділлі, Волині та Галичині парки були практично при кожній великій садибі.

У 1793 р. відбувся другий поділ Польщі, і Правобережна Україна перейшла під владу Росії, а невдовзі, тобто через два роки, у 1795 р., відбувся третій поділ Польщі, після якого вона надовго припинила існування як незалежна держава. Однак перехід Правобережної України під владу Росії не вплинув на приналежність полякам багатьох садіб.

Із старовинних парків, які були засновані у XVIII ст., нині до природно-заповідного фонду України увійшли у статусі дендрологічних парків загальнодержавного значення: Обшоринський (заснування 1730 р.), «Олександрія» (найбільш вірогідне заснування 1793 р.), «Софіївка» (заснування 1796 р.) [12, с. 12].

Передумовами будівництва парків другої половини XVIII ст. слід назвати значне будівництво дворянських маєтків. Воно відмічалось з кінця 60-х рр. в Москві, Україні та в інших регіонах після видання наказу Петра III «О вольности дворянства». Відповідно до цього наказу дворянам надавалися особливі пільги – вони звільнялися від обов'язкової служби й отримували у своє володіння величезні маєтки разом із приписаними до них людьми. Згодом, у 1785 р., Катерина II, підтвердивши ці привілеї дворянства, надала їм низку інших пільг. Це сприяло тому, що багато дворян, залишивши державну службу, роз'їхалися по своїм землям і займалися сільським господарством, облаштуванням маєтків [8, с. 43].

За часів царювання Петра I з'явилося багато указів, інструкцій та інших документів, пов'язаних з охороною природи. За навмисне посягання на заповідні території застосовувались кримінальні покарання. Подальший розвиток положення природоохоронного спрямування одержали в Уложенні про покарання кримінальні та виправні 1845 р. (і в редакції 1885 р.), де були окремі норми, що захищали конкретні об'єкти природи від злочинних посягань на них. Такими об'єктами були дикі

тварини, риби, повітря, вода, рослинність, ліси, земля. Норми, в яких передбачалася відповідальність за посягання на окремі об'єкти природи, не можна віднести до чисто екологічних, більшість норм про посягання на об'єкти природи й охоронювані природні комплекси за своєю соціальною спрямованістю забезпечували захист прав власників (держави, приватних осіб) [13, с. 183].

Для XIX ст. характерні посилення дендрологічного елементу в садо-і паркобудівництві. Під знаком вказаного напрямку на початку XIX ст. в Україні засновується ряд дуже цікавих, що стали згодом добре відомими, акліматизаційних і дендрологічних садів – І.Н. Карабіна в хуторі Основ'янці, колишнього Богодухівського повіту, Харківської губернії (1809 р.), Тростянецький дендропарк АН Чернігівщині (1834 р.), Софіївський сад, колишнього Костянтиноградського повіту, Полтавської губернії (1837 р.) та ін. [10, с. 53].

80–90-ті роки XIX ст. були відзначені в Російській імперії бурхливим розвитком промисловості, і як наслідок – початком серйозного забруднення навколишнього природного середовища. Уже в останні десятиліття XIX ст. в Російській імперії було прийнято декілька природоохоронних законів.

Зокрема, питання з охорони природи урегульовувалися Статутами (промисловий і будівельний), Укладом про покарання 1885 р., Зводом законів 1892 р., різноманітними циркулярами. На західноукраїнських землях, які входили до складу Австро-Угорської імперії, діяли універсали (1782 р. і 1807 р), закони, правила тощо, які мали дотичність до природоохоронної тематики [14, с. 43].

Звісно, у період громадянської війни менш усього думали про охорону природи. Правда, видавалися окремі циркуляри, постанови, рішення, відновлювали діяльність певних комітетів природоохоронного спрямування.

Протягом XIX ст. на теренах України було створено п'ять парків, які лише у XX ст. отримали статус дендрологічних парків загальнодержавного значення. Це парк у селі Тростянець на Чернігівщині (заснування 1833 р.), парк при резиденції буковинських митрополитів у місті Чернівці (заснування 1876 р.), парк «Асканія-Нова» на Херсонщині (заснування 1887 р.), парк «Веселі Боковеньки» на Кіровоградщині (заснування 1893 р.) та Устимівський парк на Полтавщині (заснування 1893 р.) [12, с. 13].

У своєму дисертаційному дослідженні «Правові аспекти охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду України» О.М. Ковтун, посилаючись на А.І. Неліна, зазначила, що у XIX ст. «Зібрання малоросійських прав» (1807 р.) визначає у якості об'єкта охорони деякі види рослин, тварин, ліси та інші природні об'єкти. Хоча Зібрання так і не було затверджено владою і не набрало законної сили, воно має важливе для науки значення, оскільки дає змогу відтворити картину правових відносин і відповідних їм правових норм, що діяли в Україні до запровадження на її території загальноросійської системи права [6, с. 28].

Друга половина XIX ст. та початок XX ст. характеризується як період активного розвитку будівництва дендрологічних парків в Україні. На початку XX ст. продовжувалося створення в Україні нових дендрологічних і акліматизаційних садів. У 1904 р. в Полтаві при школі садівництва був заснований дендрологічний сад, в якому випробувано понад 300 таксонів хвойних і листяних рослин [7, с. 85]. До 1917 р. зусиллями природоохоронних організацій і громад на Поділлі створено близько 30 заповідних територій різного статусу. Більшість із них знаходилася у недержавній власності, а саме в приватній, громадській, монастирській з утилітарною (мисливською, лісо-, рибогосподарською) науковою, естетичною, релігійною метою збереження. На цей час на Поділлі було близько 50 приватних дендропарків і ППСМ [11, с. 197].

Своєрідними природоохоронними об'єктами були в Україні приватні дендрологічні парки – Софіївка, Тростянець, Олександрія, Веселі Боковеньки, Устинівка. Деякі з них стали в 20–30-і роки державними заповідниками УРСР. Усього на 1917 р. в Україні налічувалося близько 150 приватних дендропарків. Дендрологічні парки України перебували в приватній і громадській власності та організовувались з естетичною метою заповідання [2, с. 11].

Висновки і перспективи. Розвиток правового регулювання діяльності дендрологічних парків та їх охорони, як однієї з важливих категорій природно-заповідного фонду України, має базуватись на наукових засадах. Ефективне функціонування даної природоохоронної категорії тісно пов'язане з важливими умовами та процесами як в нашій державі, так і за її межами, зокрема в загальноправовому, економічному, соціальному та інших напрямках розвитку й співпраці. Україна, вступаючи в міжнародно-правові договірні відносини, має обов'язково враховувати особливості еволюції відповідної сфери в попередні періоди.

Отже, у досліджуваний період історичного розвитку спеціального природно-заповідного і природоохоронного законодавства не існувало. Норми природоохоронного спрямування за своєю природою були цивільно-правовими та кримінально-правовими, оскільки природні об'єкти охоронялися не як такі, що є цінними самі по собі, а як об'єкти власності (князівської, державної, колективної, приватної), як майнові об'єкти.

Список літератури:

1. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво : Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів / В.І. Білоус. – К. : Наук. світ, 2001. – 299 с.
2. Борейко В. Е. История заповедного дела в Украине / В. Е. Борейко. – К. : Київський еколого- культурний центр, 1995. – 184 с.
3. Дударець В.М. Типологічні особливості формування парків України / В.М. Дударець // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2010. – № 24. – С. 250–256.
4. Дудко Е. Свалки занимают 7 % территории Украины / Е. Дудко // UNN. Украинские национальные новости : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unn.com.ua/ru/news/1236687-smittyezvalischa-zaymayut-7-teritoriyi-ukrayini-ekolog>

5. Заставська Л.П. Зросійщення права земельної власності в період втрати державності українських земель у складі Російської імперії / Л.П. Заставська // Право і суспільство. – 2014. – № 1–2. – С. 99–102.
6. Ковтун О. М. Правові аспекти охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду України : дис. ... канд. юрид. наук / О.М. Ковтун. – К., 2008. – 233 с.
7. Ковтун С. І. Історія розвитку інтродукції деревних рослин на території України [Текст] / С. І. Ковтун // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2010. – Вип. 152. – Ч. 1. – С. 83–89. – (Серія «Лісівництво та декоративне садівництво»).
8. Кравцова І.В. Просторово-часовий аналіз формування та функціонування садово-паркових ландшафтів Правобережного лісостепу України : дис. ... канд. геогр. наук / І.В. Кравцова. – К., 2010. – 192 с.
9. Лелеченко А. П. Державне управління виникненням, розвитком та трансформацією перших природоохоронних територій: історико-правовий аналіз / А.П. Лелеченко // Ефективність державного управління: зб. наук. праць Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2013. – Вип. 37. – 470 с.
10. Липа О.Л. Визначні сади і парки України та їх охорона / О.Л. Липа. – К. : Вид-во Київського університету, 1960. – 176 с.
11. Мудрак О.В. Збалансований розвиток екомережі Поділля: стан, проблеми, перспективи: моногр. / О.В. Мудрак. – Вінниця : Вид-во «СПД Главацька Р. В.», 2012. – 914 с.
12. Попович С.Ю. Заповідне паркознавство : навч. посіб. / С.Ю. Попович, О.М. Корінко, Ю.О. Клименко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 320 с.
13. Рябченко Ю.В. Історія становлення й розвитку законодавства щодо охорони заповідних територій та об'єктів в Україні / Ю.В. Рябченко // Право і суспільство. – 2014. – № 5-2. – С. 182–187.
14. Тюн В. М. Адміністративно-правові засади наглядової діяльності правоохоронних органів України у сфері охорони природи : дис. ... канд. юрид. наук / В.М. Тюн. – Львів, 2016 . – 234 с.

References:

1. Bilous V.I. Sadovo-parkove mystetstvo : Korotka istoriia rozvytku ta metody stvorennia khudozhnikh sadiv / V.I. Bilous. – K.: Nauk. svit, 2001. – 299 s.
2. Boreiko V. E. Ystoryia zapovednoho dela v Ukrayne / V. E. Boreiko. – K. : Kyivskiyi ekoloho-kulturnyi tsestr, 1995. – 184 s.
3. Dudarets V.M. Typolohichni osoblyvosti formuvannia parkiv Ukrainy / V.M. Dudarets // Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury. – 2010. – № 24. – S . 250–256.
4. Dudko E. Svalky zanymaiut 7 % terrytoryy Ukrainy / E. Dudko // UNN Ukraynskye natsyonalnûe novosty : [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.unn.com.ua/ru/news/1236687-smittyezvalischa-zaymayut-7-teritoriyi-ukrayini-ekolog>
5. Zastavska L.P. Zrosiishchennia prava zemelnoi vlasnosti v period vtraty derzhavnosti ukrainskykh zemel u skladi Rosiiskoi imperii / L.P. Zastavska // Pravo i suspilstvo. – 2014. – № 1–2. – S. 99–102.

6. Kovtun O. M. Pravovi aspekty okhorony terytorii ta ob'ektiv pryrodno-zapovidnogo fondu Ukrainy : dys. kand. yuryd. nauk / O.M. Kovtun. – K., 2008. – 233 s.
7. Kovtun S. I. Istoriia rozvytku introduktsii derevnykh roslyn na terytorii Ukrainy [Tekst] / S. I. Kovtun // Naukovyi visnyk Natsionalnogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy : Seriia Lisivnytstvo ta dekoratyvne sadivnytstvo. – 2010. – Vyp. 152. – Ch. 1. – S. 83–89.
8. Kravtsova I.V. Prostorovo-chasovyi analiz formuvannia ta funktsionuvannia sadovo-parkovykh landshaftiv Pravoberezhnogo lisostepu Ukrainy : dys. kand. heohr. nauk / I.V. Kravtsova. – K., 2010. – 192 s.
9. Lelechenko A. P. Derzhavne upravlinnia vynyknenniam, rozvytkom ta transformatsiieiu pershykh pryrodookhoronnykh terytorii: istoryko-pravovyi analiz / A.P. Lelechenko // Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia: zb. nauk. prats Lvivskoho rehionalnogo instytutu derzhavnoho upravlinnia Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Vyp. 37 / za zah. red. chl. kor. NAN Ukrainy V.S. Zahorskoho, dots. A.V. Lipentseva. – Lviv : LRIDU NADU, 2013. – 470 s.
10. Lypa O.L. Vyznachni sady i parky Ukrainy ta yikh okhorona / O.L. Lypa. – K. : Vydavnytstvo Kyivskoho universytetu, 1960. – 176 s.
11. Mudrak O.V. Zbalansovanyi rozvytok ekomerezhi Podillia: stan, problemy, perspektyvy: monohrafiia / O.V. Mudrak. – Vinnytsia : Vyd-vo «SPD Hlavatska R. V.», 2012. – 914 s.
12. Popovych S.Iu. Zapovidne parkoznavstvo. Navchalnyi posibnyk / S.Iu. Popovych, O.M. Korinko, Yu.O. Klymenko. – Ternopil: Navchalna knyha. – Bohdan, 2011. – 320 s.
13. Riabcheniuk Yu.V. Istoriia stanovlennia y rozvytku zakonodavstva shchodo okhorony zapovidnykh terytorii ta ob'ektiv v Ukraini / Yu.V. Riabcheniuk // Pravo i suspilstvo. – 2014. – № 5-2. – S. 182–187.
14. Tiun V. M. Administrativno-pravovi zasady nahliadovoi diialnosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy u sferi okhorony pryrody : dys. kand. yuryd. nauk / V.M. Tiun. – Lviv, 2016 . – 234 s.

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ДЕНДРОЛОГИЧЕСКИХ ПАРКОВ НА ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ В ПЕРИОД С XI В. ДО НАЧАЛА XX В. (ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ)

Т.П. Родик

***Аннотация.** Стаття посвящена изучению историко-правовых аспектов в зарождении и развитии дендрологических парков на территории Украины. Временными рамками исследования является период с XI в. до начала XX века. В процессе исследования автором предложена периодизация становления и развития законодательства о дендрологических парках. Выделяются особенности и определяющие черты каждого из них.*

Проведено исследование и сделаны выводы о том, что процесс формирования законодательных оснований деятельности дендрологических парков как категории природно-заповедного фонда Украины продолжается с эпохи обычного права и происходит непрерывно. Социально-политические и экономические условия на

разных исторических этапах по-разному влияли как на строительство парков, так и на закрепление правовых основ для их эффективного функционирования на охрану: на определенных исторических этапах наблюдается то активное развитие, то замедление, а иногда даже полный упадок и уничтожение.

Ключевые слова: дендрологический парк, историко-правовой аспект, паркостроение, правовое регулирование.

THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF DENDROLOGICAL PARKS IN UKRAINE IN THE 11TH- EARLY 20TH CENTURIES (HISTORICAL AND LEGAL ASPECTS)

T. Rodik

Abstract. *The article is devoted to the study of historical and legal fundamentals in the origin and development of dendrological parks on the territory of Ukraine. The time period is from 11th to the early 20th century. The author suggested the periodization of the formation and development of legislation on dendrological parks. The characteristics and defining features of each of them are distinguished.*

The author investigated and concluded that the process of forming the legal framework of dendrological parks' activity as a category of natural reserve fund of Ukraine lasts from the era of customary law and is continuous. Social, political and economic conditions in the different stages have different impact both to the construction of parks and the strengthening of the legal framework for their effective functioning: at a certain historical stage, there is both active and slow development, and sometimes even full decline and destruction.

Key words: dendrological parks, historical and legal aspects, park construction, legal regulation.